

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

હીરા લાલ અને અન્ય.

વિરુદ્ધ

રાજ્ય (જીઓવીટી. એન. સી. ટી.) દિલ્હી.

જુલાઈ ૨૫, ૨૦૦૩

[ડોરેસ્વામી રાજુ અને અરિજીત પાસાયત, ન્યાયમૂર્તિઓ.]

ભારતીય દંડ સંહિતા, ૧૮૬૦; કલમ ૩૦૪-બી, ૩૦૬ અને ૪૮૮-એ:

દહેજ મૃત્યુ-પતિ અને તેના માતા-પિતા દ્વારા દહેજ માટે પત્ની પર અત્યાચાર-
તેના લગ્નના ૭ વર્ષની અંદર આત્મહત્યા કરી-ટ્રાયલ કોર્ટે પતિ અને સાસુ-

સસરાઓને કલમ ૩૦૪-બી અને ૪૮૮-એ/૩૪ હેઠળ દોષિત ઠેરવ્યા-
હાઈકોર્ટ દ્વારા સજા ઘટાડવામાં આવી-અપીલ પર, ધાર્યુ:મૃતક પત્ની સાથે તેના
મૃત્યુના સમયે તાત્કાલિક નિકટતા ધરાવતા કોઈપણ સમયે દુર્વ્યવહાર અંગે
ચોક્કસ પુરાવાની ગેરહાજરીમાં, કલમ ૩૦૪-બીની મૂળભૂત જરૂરિયાતનું પાલન
કરવામાં આવ્યું ન હતું-કલમ ૩૦૪-બી હેઠળ જવાબદાર નથી-જો કે, કેસની
હકીકતો અને સંજોગો પર, આરોપી આઈ. પી. સી. ની કલમ ૩૭૬ હેઠળ દોષિત
ઠેરવવામાં આવ્યો-કલમ ૪૮૮-એ હેઠળ દોષિત ઠેરવવામાં આવ્યો-પુરાવા
અધિનિયમ-કલમ ૧૧૩-બી-દહેજ પ્રતિબંધ (સુધારા) અધિનિયમ, ૧૯૮૬.

શબ્દો અને વાક્યો:

‘નિકટતા પરીક્ષણ’, ‘તેણીના મૃત્યુના થોડા સમય પહેલા’, ‘ફૂરતા’, ‘સતામણી
’-તેનો અર્થ પુરાવા અધિનિયમના સંદર્ભમાં થાય છે.

મૃતક પત્નીને આરોપી પતિ અને તેના માતા-પિતા દ્વારા દહેજ માટે ત્રાસ
આપવામાં આવ્યો હતો.તેણે ઝેર ખાઈને આત્મહત્યા કરી લીધી હતી.પોલીસે આ
મામલે તપાસ કરી હતી અને આરોપપત્ર રજૂ કર્યું હતું.ટ્રાયલ કોર્ટે આરોપીઓને
આઈપીસીની કલમ- ૩૪ સાથે વાંચીને કલમ ૩૦૪-બી અને ૪૮૮- એ હેઠળ

ગુનાઓ કરવા બદલ દોષી ઠેરવ્યા અને તે મુજબ સજા સંભળાવી.અપીલ પર,
ઉચ્ચ અદાલતે દોષિત ઠેરવ્યો હતો, પરંતુ સજામાં ઘટાડો કર્યો હતો.

આરોપી દ્વારા કરવામાં આવેલી હાલની અપીલમાં એવી દલીલ કરવામાં આવી
હતી કે આરોપી દ્વારા દહેજની માંગણી કરવા અંગે કોઈ પુરાવા નથી; અને એ
સ્વીકારવામાં આવ્યું છે કે મૃતકની મોટી બહેન કે જેણે તે જ તારીખે મૃતકના
પતિના મોટા ભાઈ સાથે લગ્ન કર્યા હતા તેણે દહેજની માંગ કરી ન હતી, તેથી
મૃતક પાસેથી દહેજની માંગ પર વિશ્વાસ કરવાનું કોઈ કારણ નથી.

રાજ્ય વતી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે આ કેસ આઈ. પી. સી. ની કલમ-
૩૦૭ હેઠળ વિચારણા કરી શકાય છે.

અપીલનો નિકાલ કરતા, કોર્ટે

પકડી રાખો:૧.૧.પુરાવા અધિનિયમની કલમ ૧૧૩-બી અને આઈ. પી. સી.
ની કલમ ૩૦૪-બી દર્શાવે છે કે મૃત્યુ પહેલાં પીડિતાને ફૂરતા અથવા
સતામણીનો સામનો કરવો પડ્યો હતો તે દર્શાવવા માટે સામગ્રી હોવી આવશ્યક
છે.ફરિયાદી પક્ષે કુદરતી અથવા આકસ્મિક મૃત્યુની શક્યતાને નકારી કાઢવી
પડશે જેથી તેને 'સામાન્ય સંજોગો કરતાં અન્યથા થતું મૃત્યુ'ના કાર્યક્ષેત્રમાં લાવી

શકાય.જ્યાં પુરાવા અધિનિયમની કલમ ૧૧૩-બી અને આઈ. પી. સી. ની કલમ ૩૦૪-બી લાગુ કરવામાં આવે છે ત્યાં 'ટૂંક સમયમાં પહેલાં'શબ્દ ખૂબ જ સુસંગત છે.ફરિયાદી પક્ષ એ બતાવવા માટે બંધાયેલો છે કે ઘટના પહેલાં તરત જ ફૂરતા અથવા સતામણી થઈ હતી અને માત્ર તે કિસ્સામાં ધારણા કાર્યરત છે.તે સંબંધમાં પુરાવાની આગેવાની ફરિયાદી પક્ષે કરવી પડશે.'ટૂંક સમયમાં 'એક સંબંધિત શબ્દ છે અને તે દરેક કેસના સંજોગો પર આધાર રાખે છે અને ઘટના પહેલાના ટૂંક સમયગાળાની રચના શું કરશે તે અંગે કોઈ સ્ટ્રેટ-જેકેટ સૂત્ર નિર્ધારિત કરી શકાતું નથી.કોઈ પણ નિશ્ચિત સમયગાળો સૂચવવો જોખમી રહેશે, અને તે દહેજ મૃત્યુના ગુનાના પુરાવા તેમજ પુરાવા અધિનિયમની કલમ ૧૧૩-બી હેઠળ ધારણા કરવા માટે નિકટતા પરીક્ષણનું મહત્વ લાવે છે. 'ટૂંક સમયમાં પહેલાં'શબ્દની અંદર આવી શકે તેવા સમયગાળાનો નિર્ણય દરેક કેસની હકીકતો અને સંજોગો પર આધાર રાખીને અદાલતો દ્વારા નક્કી કરવા માટે છોડી દેવામાં આવે છે.'ટૂંક સમયમાં પહેલાં'અભિવ્યક્તિ સામાન્ય રીતે સૂચવે છે કે સંબંધિત ફૂરતા અથવા સતામણી અને પ્રશ્નમાં મૃત્યુ વચ્ચેનો અંતરાલ વધુ ન હોવો જોઈએ.દહેજની માંગણી પર આધારિત ફૂરતાની અસર અને સંબંધિત મૃત્યુ વચ્ચે નિકટવર્તી અને જીવંત જોડાણનું અસ્તિત્વ હોવું જોઈએ.જો ફૂરતાની કથિત ઘટના સમયસર ઓછી હોય અને તે એટલી જૂની થઈ ગઈ હોય કે સંબંધિત મહિલાના માનસિક સંતુલનને ખલેલ પહોંચાડે નહીં, તો તેનું કોઈ પરિણામ નહીં આવે.[૭૪૦-F-H; ૭૪૧-A; ૭૪૧-C-D]

૧.૨.ફરિયાદી સાક્ષીઓના પુરાવા દર્શાવે છે કે લગ્ન સમયે દહેજની કોઈ માંગ નહોતી.પરંતુ પછીથી, માંગણીઓ કરવામાં આવી હતી અને ખરાબ વ્યવહાર કરવામાં આવ્યો હતો.ફરિયાદી સાક્ષીઓએ જણાવ્યું હતું કે, મહિલા સામેના ગુના સેલ સમક્ષ ફરિયાદો કરવામાં આવી હતી અને સત્તાવાળાઓ સમાધાન લાવ્યા હતા.જો કે, તે નિખાલસપણે સ્વીકારવામાં આવ્યું હતું કે જ્યારે મતભેદોને દૂર કરવામાં આવ્યા હતા ત્યારે કોઈ પણ દહેજ પાસા વિશે કોઈ ઉલ્લેખ કરવામાં આવ્યો ન હતો.આઈ. પી. સી. ની કલમ ૩૦૪-બી હેઠળ દોષિત ઠેરવવા માટે આરોપી વ્યક્તિઓ દ્વારા દુર્વ્યવહાર વિશે મૃતકના મૃત્યુની તારીખની તાત્કાલિક નિકટતા ધરાવતા કોઈપણ સમયે મૃતક સાથે દુર્વ્યવહાર અંગે કોઈ ચોક્કસ પુરાવા નથી. તેથી, કલમ ૩૦૪-બી લાગુ કરવા માટે મૃત્યુ પહેલાં તરત જ ફૂરતા અથવા સતામણીની મૂળભૂત જરૂરિયાત ગેરહાજર છે.[૭૪૧-ઈ-૭]

૧.૩.આઈ. પી. સી. ની કલમ ૩૦૪-બી અને ૪૮૮-એ ને પરસ્પર સમાવેશી ન ગણી શકાય.આ જોગવાઈઓ બે અલગ અલગ ગુનાઓ સાથે સંબંધિત છે.તે સાચું છે કે ફૂરતા એ બંને વિભાગો માટે એક સામાન્ય આવશ્યકતા છે અને તે સાબિત કરવું પડશે.પરંતુ આ ગુનાઓની સામાન્ય પૃષ્ઠભૂમિને ધ્યાનમાં રાખીને એ ધ્યાનમાં લેવું પડશે કે 'ફૂરતા'અથવા 'સતામણી'નો અર્થ કલમ ૪૮૮-**A** ના સ્પષ્ટીકરણમાં સૂચવ્યા મુજબ જ છે, જે હેઠળ 'ફૂરતા'પોતે જ એક ગુના સમાન

છે.કલમ ૩૦૪-બી હેઠળ તે 'દહેજ મૃત્યુ'છે જે સજાપાત્ર છે અને આવું મૃત્યુ લગ્નના સાત વર્ષમાં થયું હોવું જોઈએ.કલમ ૪૮૮-**A** માં આવા કોઈ સમયગાળાનો ઉલ્લેખ કરવામાં આવ્યો નથી. કલમ ૩૦૪-બી હેઠળ આરોપી અને નિર્દોષ જાહેર કરાયેલી વ્યક્તિને કલમ ૪૮૮-એ હેઠળ દોષિત ઠેરવી શકાય છે.જો કેસ સ્થાપિત થાય, તો બંને કલમો હેઠળ દોષિત ઠેરવી શકાય છે.[૭૪૨-૬-૭]

અકુલા રવિંદર અને અન્યો વિરુદ્ધ આંધ્ર પ્રદેશ રાજ્ય, AIR (૧૯૯૧) SC ૧૧૪૨ પર આધાર રાખ્યો હતો.

૧.૪.એ નોંધવું જોઈએ કે જોકે આઈ. પી. સી. ની કલમ- ૩૦૭ હેઠળ કોઈ આરોપ ઘડવામાં આવ્યો ન હતો, જે અસંગત છે.વર્તમાન કેસની હકીકતો પર ભલે આઈ. પી. સી. ની કલમ ૩૦૪-બી હેઠળ દોષિત ઠેરવવાનું મુશ્કેલ હોય, પણ આઈ. પી. સી. ની કલમ ૪૮૮-એ સાથે આઈ. પી. સી. ની કલમ- ૩૦૬ના સંદર્ભમાં આરોપી-અપીલકર્તાઓને દોષિત ઠેરવવા માટે પૂરતી સામગ્રી છે. [૭૪૩-એચ, ૭૪૪-એ-બી]

કે. પ્રેમા એસ. રાવ અને અન્યો વિરુદ્ધ ચાદલા શ્રીનિવાસ રાવ અને અન્યો, [૨૦૦૩] ૧ એસસીસી ૨૧૭ પર આધાર રાખ્યો હતો.

સતવીર સિંહ અને અન્યો વિરુદ્ધ પંજાબ રાજ્ય અને એ. એન. આર., [૨૦૦૧]
૮ એસ. સી. સી. ૬૩૩ નો ઉલ્લેખ કરવામાં આવ્યો છે.

ફોજદારી અપીલીય અધિકારક્ષેત્ર:ક્રિમિનલ અપીલ નંબર ૮૨૫/૨૦૦૨.

ક્રિમિનલ અપીલ નંબર. ૯૮૩/૨૦૦૧ માં દિલ્લી હાઈકોર્ટના ૨૫/૦૨/૨૦૦૨
ના ચુકાદા અને આદેશમાંથી.

અપીલકર્તાઓ માટે મિસ લલિતા કૌશિક માટે નરેશ કૌશિક અને મિસ શિલ્પા
ચૌહાણ.

અશોક ભાન, મિસ વરુણા ભંડારી અને સતીશ પિલ્લઈને રખાત અનિલ કટિયાર
માટે, ડી. એસ. મહરા પ્રતિવાદી માટે.

કોર્ટનો ચુકાદો અપાયો હતો:

અરિજીત પાસાયત, ન્યાય.લગ્ન સ્વર્ગમાં થાય છે, તે એક કહેવત છે.એક કન્યા માતાપિતાનું ઘર વૈવાહિક ઘર માટે છોડી દે છે, તેની મીઠી યાદોને એવી આશા સાથે છોડી દે છે કે તે તેના વરરાજાના ઘરમાં પ્રેમથી ભરેલી નવી દુનિયા જોશે.તે પોતાની પાછળ માત્ર પોતાની યાદો જ નહીં, પણ પોતાનું અટક, ગોત્ર અને કન્યત્વ પણ છોડી જાય છે.તે માત્ર પુત્રવધૂ જ નહીં, પણ હકીકતમાં પુત્રી બનવાની અપેક્ષા રાખે છે.અરે!દહેજ માટે નવપરિણીત છોકરીઓની સતામણીના કેસોની સંખ્યામાં ચિંતાજનક વધારો સપનાઓને તોડી નાખે છે.કાયદામાં વૈવાહિક ઘરનો નાશ કરતા આતંકવાદને આચરવા માટે ગેરકાયદેસર હોવાનું દર્શાવવામાં આવ્યું છે.આતંકવાદી દહેજ છે, અને તે દરેક સંભવિત દિશામાં તંબૂ ફેલાવી રહ્યો છે.

દહેજની માંગણીથી જાનહાનિ તરફ દોરી જતા કેસોની વધતી સંખ્યાને અંકુશમાં રાખવા માટે, દહેજ પ્રતિબંધ (સુધારા) અધિનિયમ ૧૯૮૬ દંડાત્મક કાયદાઓમાં વ્યાપક ફેરફારો લાવ્યો, અને ભારતીય દંડ સંહિતા, ૧૮૬૦ ની કલમ ૩૦૪-બી (ટૂંકમાં 'આઈપીસી') અને ભારતીય પુરાવા અધિનિયમ, ૧૮૭૨ ની કલમ ૧૧૩ બી (ટૂંકમાં 'પુરાવા અધિનિયમ') લાગુ કરવામાં આવી.

એક સરિતા (ત્યારબાદ 'મૃત'તરીકે ઓળખવામાં આવે છે) એ ૧૪/૦૪/૧૯૯૯ પર ઝેર ખાઈને આત્મહત્યા કરી હતી.તેણીએ ૨૬/૧૧/૧૯૯૫ પર આરોપી

સુરેન્દ્ર સાથે લગ્ન કર્યા હતા.અન્ય અપીલકર્તાઓ હીરાલાલ અને અંગૂરી દેવી અનુક્રમે તેમના સસરા અને સાસુ હતા.મૃત્યુ અકુદરતી હોવાથી, પોલીસમાં માહિતી દાખલ કરવામાં આવી હતી અને તપાસ હાથ ધરવામાં આવી હતી.

મૃતકના પરિવારના સભ્યો દ્વારા ફરિયાદ કરવામાં આવી હતી કે, તેને દહેજ માટે ત્રાસ આપવામાં આવ્યો હતો અને તેના કારણે તેણીએ આત્મહત્યા કરી હતી.તપાસ પૂર્ણ થયા પછી, આઈ. પી. સી. ની કલમ ૩૦૪-બી અને ૪૮૮-એ હેઠળ સજાપાત્ર ગુનાઓ કરવાના કથિત આરોપ માટે આરોપપત્ર દાખલ કરવામાં આવ્યું હતું. સેશન્સ કેસ નંબર ૧૧/૧૯૯૯ માં નવી દિલ્હીના વિદ્વાન સેશન્સ જજ દ્વારા સુનાવણી હાથ ધરવામાં આવી હતી અને અપીલકર્તાઓને કલમ- ૩૪ આઈ. પી. સી. સાથે વાંચીને કલમ ૩૦૪-બી અને ૪૮૮- એ હેઠળ દોષી ઠેરવવામાં આવ્યા હતા. તેમને ૧૦ વર્ષ માટે આરઆઈ અને એક વર્ષ માટે એસઆઈની ડિફોલ્ટ શરત સાથે દરેકને ૧૦,૦૦૦ રૂપિયાનો દંડ અને બે મૂળ ગુનાઓ માટે અનુક્રમે એક મહિના માટે એસઆઈની શરત સાથે ૫૦૦૦ રૂપિયાના દંડ સાથે એક વર્ષની આરઆઈની સજા ફટકારવામાં આવી હતી.એ નોંધવું સુસંગત છે કે આરોપોને સાબિત કરવા માટે બાર સાક્ષીઓની તપાસ કરવામાં આવી હતી.બહાદુર સિંહ (ફરિયાદી સાક્ષી-૧), શોભા રાની (ફરિયાદી સાક્ષી-૫), રઝી રામ (ફરિયાદી સાક્ષી-૧૦), મંજૂ (ફરિયાદી સાક્ષી-૧૧), મૃતકના પિતા, ભાઈ, પિતરાઈ ભાઈ અને બહેને દહેજ માંગણીઓ વિશે વાત કરી

હતી.ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા જુલાનીને સાચી અને સચોટ હોવાનું સ્વીકારવામાં આવ્યું હતું.

આ મામલે દિલ્લી હાઈકોર્ટમાં અપીલ કરવામાં આવી હતી.વિવાદિત ચુકાદા દ્વારા, વિદ્વાન એકલ ન્યાયાધીશે આરોપી-અપીલકર્તા હીરાલાલ અને અંગૂરીની વૃદ્ધાવસ્થાને ધ્યાનમાં રાખીને તેમની સજાને ઘટાડીને ૧૦ વર્ષના બદલે ૩ વર્ષની કરી દીધી હતી.લાદવામાં આવેલા દંડને જાળવી રાખવામાં આવ્યો હતો પરંતુ ડિફેન્ટ સજાને ઘટાડીને છ મહિના કરવામાં આવી હતી, કસ્ટોડિયલ સજા અને કલમ ૪૯૮- એ હેઠળ સજાપાત્ર ગુનાઓ માટે દંડ જાળવી રાખવામાં આવ્યો હતો.અપીલકર્તા-સરેન્ડરના કિસ્સામાં, પ્રથમ ગુનાના સંદર્ભમાં સજાને ઘટાડીને ૭ વર્ષ કરવામાં આવી હતી, જ્યારે બીજા ગુના માટે સજાને જાળવી રાખવામાં આવી હતી.

અપીલના સમર્થનમાં, અપીલકર્તાઓના વિદ્વાન વકીલે રજૂઆત કરી હતી કે કલમ ૩૦૪-બી અને ૪૯૮-એ ના ઘટકો બનાવવામાં આવ્યા નથી.દહેજની માંગણી અંગે કોઈ પુરાવા નહોતા.તેનાથી વિપરીત એ વાતની પુષ્ટિ થઈ હતી કે, લગ્ન સમયે દહેજની કોઈ માંગ નહોતી.એ નોંધવું સુસંગત છે કે જ્યારે મૃતકના લગ્ન આરોપી-સુરેન્દ્ર સાથે થયા હતા, ત્યારે તેની બહેન, મંજુ (ફરિયાદી સાક્ષી- ૧૧) ના લગ્ન સુરેન્દ્રના મોટા ભાઈ વિરેન્દ્ર સાથે થયા હતા.બંનેના લગ્ન એક જ

તારીખે થયા હતા.ફરિયાદી પક્ષના સાક્ષીઓ દ્વારા સ્વીકારવામાં આવ્યું છે કે મંજુના કિસ્સામાં લગ્ન પછી કોઈ પણ સમયે મૂલ્યવાન વસ્તુઓની માંગ કરવામાં આવી ન હતી.જો આરોપ મુજબ મૃતક માટે માંગ કરવામાં આવી હતી, તો તેની બહેનના કિસ્સામાં વિદાય શા માટે કરવામાં આવી હતી તેનું કોઈ કારણ નથી.સંબંધીઓના પુરાવા (પ્રોસીક્યુશન સાક્ષી-૧, પ્રોસીક્યુશન સાક્ષી-૨, પ્રોસીક્યુશન સાક્ષી-૧૦ અને પ્રોસીક્યુશન સાક્ષી-૧૧) કોઈ વિશ્વાસને પ્રેરિત કરતા નથી.કથિત આત્મહત્યા પહેલા મૃતક અને તેના પતિ વચ્ચે મતભેદ હતા જેના માટે પોલીસ પર આક્ષેપો કરવામાં આવ્યા હતા.આખરે તેઓ પરિવારના અન્ય સભ્યોથી અલગ રહેશે તેવું નક્કી કરીને તફાવત ઉકેલવામાં આવ્યો હતો.અધિકારીઓ દ્વારા સમાધાન કરવામાં આવ્યું હતું અને અલગ રહેઠાણ સંબંધિત શરતો દર્શાવવામાં આવી હતી.નાણાં અથવા ચીજવસ્તુઓની માંગ વિશે પણ કોઈ સંકેત નહોતો.ફરિયાદી સાક્ષી ૧૦ અને ૧૧ બંને દ્વારા આ સ્પષ્ટ રીતે સ્વીકારવામાં આવ્યું છે.તેથી, એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે ટ્રાયલ કોર્ટ અને હાઈકોર્ટ બંને અપીલકર્તાઓને દોષિત ઠેરવવા માટે અનુમાનોમાં જઈને ગંભીર ભૂલમાં પડ્યા હતા.

જવાબમાં દિલ્હીની એન. સી. ટી. ની રાજ્ય સરકાર માટે વિદ્વાન વકીલે રજૂઆત કરી હતી કે ગુનાઓના ઘટકો સ્પષ્ટ રીતે તૈયાર કરવામાં આવ્યા છે.કોઈ પણ સંજોગોમાં આ કેસને આઈ. પી. સી. ની કલમ ૩૦૭ મુજબ ગણી શકાય.

આઈ. પી. સી. ની કલમ ૩૦૪-બી દહેજ મૃત્યુ સાથે સંબંધિત છે:

“૩૦૪-બી. દહેજ મૃત્યુ-(૧) જો કોઈ સ્ત્રીનું મૃત્યુ તેના લગ્નના સાત વર્ષની અંદર કોઈ બળતરા અથવા શારીરિક ઈજાથી થાય છે અથવા સામાન્ય સંજોગો કરતાં અન્યથા થાય છે અને તે દર્શાવવામાં આવે છે કે તેણીના મૃત્યુના થોડા સમય પહેલાં તેણીને તેના પતિ અથવા તેના પતિના કોઈ સંબંધી દ્વારા દહેજની કોઈ માંગ માટે અથવા તેના સંબંધમાં ફૂરતા અથવા સતામણીનો સામનો કરવો પડ્યો હતો, તો આવા મૃત્યુને “દહેજ મૃત્યુ” કહેવામાં આવશે અને આવા પતિ અથવા સંબંધીએ તેણીનું મૃત્યુ કરાવ્યું હોવાનું માનવામાં આવશે.

સમજૂતી-આ પેટા-કલમના હેતુ માટે ‘દહેજ’નો અર્થ દહેજ પ્રતિબંધ અધિનિયમ, ૧૯૬૧ (૧૯૬૧નો ૨૮) ની કલમ ૨ જેવો જ હશે.

(૨) જે પણ દહેજ મૃત્યુ કરે છે તેને સાત વર્ષથી ઓછી નહીં પરંતુ આજીવન કેદ સુધીની સજાની સજા કરવામાં આવશે.”

આ જોગવાઈ ત્યારે લાગુ પડે છે જ્યારે કોઈ મહિલાનું મૃત્યુ તેના લગ્નના સાત વર્ષની અંદર કોઈ બળતરા અથવા શારીરિક ઈજાથી થાય છે અથવા સામાન્ય સંજોગો કરતાં અન્યથા થાય છે અને તે દર્શાવવામાં આવે છે કે તેણીના મૃત્યુના થોડા સમય પહેલા તેણીને તેના પતિ અથવા તેના પતિના કોઈ સંબંધીઓ દ્વારા દહેજ માટે અથવા કોઈ પણ માંગણીના સંબંધમાં કૂરતા અથવા સતામણીનો સામનો કરવો પડ્યો હતો.આઈ. પી. સી. ની કલમ ૩૦૪-બી લાગુ કરવા માટે, આવશ્યક ઘટકો નીચે મુજબ છે:—

((i) સ્ત્રીનું મૃત્યુ સામાન્ય સંજોગોમાં નહીં પણ દાઝી જવાને કારણે અથવા શારીરિક ઈજાને કારણે થવું જોઈએ.

((૨) આવું મૃત્યુ તેના લગ્નના સાત વર્ષની અંદર થવું હોવું જોઈએ.

(૩) તેણીએ તેના પતિ અથવા તેના પતિના કોઈ સંબંધી દ્વારા કૂરતા અથવા સતામણીનો સામનો કરવો પડ્યો હોવો જોઈએ.

(૪) આવી કૂરતા અથવા સતામણી દહેજની માંગણી માટે અથવા તેના સંબંધમાં હોવી જોઈએ.

(v) આવી કૂરતા અથવા સતામણી સ્ત્રીના મૃત્યુ પહેલાં તરત જ કરવામાં આવી હોવાનું દર્શાવવામાં આવ્યું છે.

પુરાવા અધિનિયમની કલમ ૧૧૩-બી પણ વર્તમાન કેસ માટે સુસંગત છે. દહેજ મૃત્યુના વધતા જોખમનો સામનો કરવા માટે ૧૯૮૬ના દહેજ પ્રતિબંધ (સુધારા) અધિનિયમ ૪૩ દ્વારા અગાઉ નોંધ્યા મુજબ આઈ. પી. સી. ની કલમ ૩૦૪-બી અને પુરાવા અધિનિયમની કલમ ૧૧૩-બી બંને દાખલ કરવામાં આવી હતી. કલમ ૧૧૩-બી નીચે મુજબ વાંચે છે:—

“૧૧૩-બી:દહેજ મૃત્યુ વિશે ધારણા-જ્યારે પ્રશ્ન એ છે કે શું કોઈ વ્યક્તિએ સ્ત્રીનું દહેજ મૃત્યુ કર્યું છે અને તે દર્શાવવામાં આવે છે કે તેણીના મૃત્યુના થોડા સમય પહેલાં આવી સ્ત્રીને આવી વ્યક્તિ દ્વારા દહેજની કોઈ માંગ માટે અથવા તેના સંબંધમાં કૂરતા અથવા સતામણીનો સામનો કરવો પડ્યો છે, ત્યારે અદાલત ધારે છે કે આવી વ્યક્તિએ દહેજનું મૃત્યુ કરાવ્યું હતું.

સમજૂતી-આ કલમના હેતુઓ માટે 'દહેજ મૃત્યુ'નો અર્થ ભારતીય દંડ સંહિતા (૧૮૬૦નો ૪૫) ની કલમ ૩૦૪-બી જેટલો જ હશે.”

આ બે જોગવાઈઓ ઉમેરવાની જરૂરિયાતનું ભારતના કાયદા પંચ દ્વારા 'દહેજ મૃત્યુ અને કાયદામાં સુધારા'પર ૧૦મી ઓગસ્ટ, ૧૯૮૮ના તેના ૨૧મા અહેવાલમાં વિસ્તૃત વિશ્લેષણ કરવામાં આવ્યું છે.દહેજ સંબંધિત મૃત્યુને સાબિત કરવા માટે પુરાવા મેળવવામાં પહેલાથી અસ્તિત્વમાં રહેલા કાયદામાં અવરોધને ધ્યાનમાં રાખીને, વિધાનસભાએ અમુક આવશ્યક પુરાવાઓ પર દહેજ મૃત્યુની ધારણા સંબંધિત જોગવાઈ દાખલ કરવાનું સમજદારીભર્યું માન્યું.આ પૃષ્ઠભૂમિમાં પુરાવા અધિનિયમમાં અનુમાનિત કલમ ૧૧૩-બી દાખલ કરવામાં આવી છે.આઈ. પી. સી. ની કલમ ૩૦૪-બીમાં 'દહેજ મૃત્યુ'ની વ્યાખ્યા અને પુરાવા અધિનિયમની સંભવિત કલમ ૧૧૩-બીના શબ્દો અનુસાર, બંને જોગવાઈઓમાં અન્ય આવશ્યક ઘટકોમાંની એક એ છે કે સંબંધિત સ્ત્રીને "તેના મૃત્યુના થોડા સમય પહેલાં""દહેજની માંગણી માટે અથવા તેના સંબંધમાં"ફૂરતા અથવા સતામણીનો સામનો કરવો પડ્યો હોવો જોઈએ.કલમ ૧૧૩-બી હેઠળની ધારણા એ કાયદાની ધારણા છે.તેમાં ઉલ્લેખિત આવશ્યક તત્વોના પુરાવા પર, અદાલત પર એવી ધારણા ઉઠાવવી ફરજિયાત બને છે કે આરોપીએ દહેજના કારણે મોતને ઘાટ ઉતાર્યું હતું.ધારણા માત્ર નીચેની આવશ્યકતાઓના પુરાવા પર ઉઠાવવામાં આવશે:

(૧) અદાલત સમક્ષ પ્રશ્ન એ હોવો જોઈએ કે શું આરોપીએ મહિલાનું દહેજ મૃત્યુ કર્યું છે.(આનો અર્થ એ છે કે જો આરોપી પર આઈ. પી. સી. ની કલમ ૩૦૪-બી હેઠળ ગુનો ચલાવવામાં આવે તો જ ધારણા ઉભી કરી શકાય છે.

(૨) મહિલાને તેના પતિ અથવા તેના સંબંધીઓ દ્વારા ફૂરતા અથવા સતામણીનો સામનો કરવો પડ્યો હતો.

(૩) આવી ફૂરતા અથવા સતામણી દહેજ માટેની કોઈપણ માંગણી માટે અથવા તેના સંબંધમાં હતી.

(૪) આવી ફૂરતા અથવા સતામણી તેના મૃત્યુના થોડા સમય પહેલા થઈ હતી.

પુરાવા અધિનિયમની કલમ ૧૧૩-બી અને આઈ. પી. સી. ની કલમ ૩૦૪-બીનું સંયુક્ત વાંચન દર્શાવે છે કે પીડિતાને તેના મૃત્યુના થોડા સમય પહેલા ફૂરતા અથવા સતામણીનો સામનો કરવો પડ્યો હતો તે દર્શાવવા માટે સામગ્રી હોવી આવશ્યક છે.ફરિયાદી પક્ષે કુદરતી અથવા આકસ્મિક મૃત્યુની શક્યતાને નકારી કાઢવી પડશે જેથી તેને 'સામાન્ય સંજોગો કરતાં અન્યથા થતું મૃત્યુ'ના

કાર્યક્ષેત્રમાં લાવી શકાય.જ્યાં પુરાવા અધિનિયમની કલમ ૧૧૩-બી અને આઈ. પી. સી. ની કલમ ૩૦૪-બી લાગુ કરવામાં આવે છે ત્યાં 'ટૂંક સમયમાં પહેલાં'શબ્દ ખૂબ જ સુસંગત છે.ફરિયાદી પક્ષ એ બતાવવા માટે બંધાયેલો છે કે ઘટના પહેલાં તરત જ ફૂરતા અથવા સતામણી થઈ હતી અને માત્ર તે કિસ્સામાં ધારણા કાર્યરત છે.તે સંબંધમાં પુરાવાની આગેવાની ફરિયાદી પક્ષે કરવી પડશે.‘ટૂંક સમયમાં 'એક સંબંધિત શબ્દ છે અને તે દરેક કેસના સંજોગો પર આધાર રાખે છે અને ઘટના પહેલાના ટૂંક સમયગાળાની રચના શું કરશે તે અંગે કોઈ સ્ટ્રેટ-જેકેટ સૂત્ર નિર્ધારિત કરી શકાતું નથી.કોઈ પણ નિશ્ચિત સમયગાળો સૂચવવો જોખમી રહેશે, અને તે દહેજ મૃત્યુના ગુનાના પુરાવા તેમજ પુરાવા અધિનિયમની કલમ ૧૧૩-બી હેઠળ ધારણા કરવા માટે નિકટતા પરીક્ષણનું મહત્વ લાવે છે. આઈ. પી. સી. ની મૂળ કલમ ૩૦૪-બી અને પુરાવા અધિનિયમની કલમ ૧૧૩-બીમાં વપરાયેલ 'તેણીના મૃત્યુના થોડા સમય પહેલાંની'અભિવ્યક્તિ નિકટતા પરીક્ષણના વિચાર સાથે હાજર છે.કોઈ ચોક્કસ સમયગાળો દર્શાવવામાં આવ્યો નથી અને 'ટૂંક સમયમાં પહેલાં'અભિવ્યક્તિ વ્યાખ્યાયિત નથી.કલમ ૧૧૪ માં વપરાયેલ 'ટૂંક સમયમાં પહેલાં'અભિવ્યક્તિનો સંદર્ભ.પુરાવા કાયદાનું ચિત્રણ (અ) સુસંગત છે.તે જણાવે છે કે કોર્ટ એવું માની શકે છે કે જે વ્યક્તિ ચોરી પછી તરત જ માલના કબજામાં છે, તે ચોરને ચોરી થઈ હોવાનું જાણીને માલ મળ્યો છે, સિવાય કે તે તેના કબજાનો હિસાબ આપી શકે.દરેક કેસની હકીકતો અને સંજોગો પર આધાર રાખીને, 'ટૂંક સમયમાં

પહેલાં'શબ્દની અંદર આવી શકે તેવા સમયગાળાનો નિર્ણય અદાલતો દ્વારા નક્કી કરવા માટે છોડી દેવામાં આવે છે.જો કે, તે સૂચવવા માટે પૂરતું છે કે 'ટૂંક સમયમાં પહેલાં'અભિવ્યક્તિ સામાન્ય રીતે સૂચવે છે કે સંબંધિત ફૂરતા અથવા સત્તામણી અને પ્રશ્નમાં મૃત્યુ વચ્ચેનો અંતરાલ વધુ ન હોવો જોઈએ.દહેજની માંગણી પર આધારિત ફૂરતાની અસર અને સંબંધિત મૃત્યુ વચ્ચે નિકટવર્તી અને જીવંત જોડાણનું અસ્તિત્વ હોવું જોઈએ.જો ફૂરતાની કથિત ઘટના સમયસર દૂરની હોય અને તે એટલી જૂની થઈ ગઈ હોય કે સંબંધિત મહિલાના માનસિક સંતુલનને ખલેલ પહોંચાડે નહીં, તો તેનું કોઈ પરિણામ નહીં આવે.

ફરિયાદી સાક્ષીઓ ૧,૫,૧૦ અને ૧૧નો પુરાવો દર્શાવે છે કે લગ્ન સમયે દહેજની કોઈ માંગ નહોતી.પરંતુ પછીથી, માંગણીઓ કરવામાં આવી હતી અને ખરાબ વ્યવહાર કરવામાં આવ્યો હતો.નિર્ણાયક પ્રશ્ન એ છે કે શું તેઓ મૃત્યુના થોડા સમય પહેલાં હતા.ફરિયાદી સાક્ષીઓ ૧૦ અને ૧૧એ જણાવ્યું હતું કે મહિલા સામેના ગુના સેલ સમક્ષ ફરિયાદો કરવામાં આવી હતી અને સત્તાવાળાઓ સમાધાન લાવ્યા હતા.જો કે તે નિખાલસપણે સ્વીકારવામાં આવ્યું હતું કે જ્યારે મતભેદોને દૂર કરવામાં આવ્યા હતા ત્યારે કોઈ પણ દહેજ પાસા વિશે કોઈ ઉલ્લેખ કરવામાં આવ્યો ન હતો.૩૦/૧૧/૧૯૯૮ પર થયેલી સમજૂતી અનિવાર્યપણે અલગ રહેઠાણ માટે હતી.તેથી, આઈ. પી. સી. ની કલમ ૩૦૪-બી હેઠળ દોષિત ઠેરવવા માટે આરોપી વ્યક્તિઓ દ્વારા દુર્વ્યવહાર વિશે ૧૪/૦૪/૧૯૯૯

પર મૃતકના મૃત્યુની તારીખની તાત્કાલિક નિકટતા ધરાવતા કોઈપણ સમયે મૃતક સાથે દુર્વ્યવહાર અંગે કોઈ ચોક્કસ પુરાવા નથી. તેથી, કલમ ૩૦૪-બી લાગુ કરવા માટે મૃત્યુ પહેલાં તરત જ ફૂરતા અથવા સતામણીની મૂળભૂત જરૂરિયાત ગેરહાજર છે.

આગળનો પ્રશ્ન એ છે કે કલમ ૩૦૪-બી હેઠળ આરોપ નિષ્ફળ જાય તો પણ શું કલમ ૪૯૮-એ હેઠળ કેસ કરવામાં આવ્યો છે. કલમ ૪૯૮-એ નીચે મુજબ વાંચે છે:

“૪૯૮-એ:પતિ અથવા પતિનો સંબંધી જે સ્ત્રીને ફૂરતા ભોગવે છે-જે કોઈ પણ સ્ત્રીનો પતિ અથવા પતિનો સંબંધી હોય, તે આવી સ્ત્રીને ફૂરતા ભોગવે છે, તેને ત્રણ વર્ષ સુધીની કેદની સજા થશે અને દંડ પણ ભોગવવો પડશે.

સમજૂતી-આ કલમના હેતુ માટે ‘ફૂરતા’નો અર્થ છે -

((ક) એવી કોઈ ઇરાદાપૂર્વકની વર્તણૂક કે જે સ્ત્રીને આત્મહત્યા કરવા માટે ઉશ્કેરે છે અથવા સ્ત્રીના જીવન, અંગ અથવા સ્વાસ્થ્ય (ભલે તે

માનસિક અથવા શારીરિક હોય) માટે ગંભીર ઈજા અથવા જોખમ ઊભું કરે તેવી શક્યતા છે; અથવા

(બી) મહિલાની પજવણી જ્યાં આવી સતામણી તેણીને અથવા તેણી સાથે સંબંધિત કોઈપણ વ્યક્તિને કોઈપણ મિલકત અથવા મૂલ્યવાન સુરક્ષા માટેની કોઈપણ ગેરકાયદેસર માંગને પહોંચી વળવા માટે દબાણ કરવાના હેતુથી હોય અથવા તેણી અથવા તેણી સાથે સંબંધિત કોઈપણ વ્યક્તિ દ્વારા આવી માંગને પહોંચી વળવામાં નિષ્ફળતાને કારણે હોય.”

ફૂરતાના પરિણામો કે જે સ્ત્રીને આત્મહત્યા કરવા માટે ઉશ્કેરે છે અથવા ગંભીર ઈજા પહોંચાડે છે અથવા જીવન, અંગ અથવા સ્વાસ્થ્ય માટે જોખમ ઊભું કરે છે, પછી ભલે તે મહિલાનું માનસિક અથવા શારીરિક હોય, કલમ ૪૯૮-એ આઈ. પી. સી. ની અરજીને ઘરે લાવવા માટે સ્થાપિત કરવી જરૂરી છે. કલમ ૪૯૮-A ના હેતુ માટેના સ્પષ્ટીકરણમાં ફૂરતાની વ્યાખ્યા કરવામાં આવી છે. ફોજદારી કાયદો (બીજો સુધારો) અધિનિયમ, ૧૯૮૩ દ્વારા સંબંધિત કાયદામાં આઈ. પી. સી. ની નોંધપાત્ર કલમ ૪૯૮-એ અને પુરાવા અધિનિયમની અનુમાનિત કલમ ૧૧૩-બી દાખલ કરવામાં આવી છે.એ નોંધવું જોઈએ કે આઈ. પી. સી. ની કલમ ૩૦૪-બી અને ૪૯૮-એ ને પરસ્પર સમાવેશી ન ગણી શકાય.આ જોગવાઈઓ બે અલગ અલગ ગુનાઓ સાથે સંબંધિત છે.તે સાચું છે કે ફૂરતા એ

બંને વિભાગો માટે એક સામાન્ય આવશ્યકતા છે અને તે સાબિત કરવું પડશે.કલમ ૪૯૮-A નું સમજૂતી 'ફૂરતા'નો અર્થ આપે છે.કલમ ૩૦૪-બીમાં 'ફૂરતા'ના અર્થ વિશે આવી કોઈ સમજૂતી નથી.પરંતુ આ ગુનાઓની સામાન્ય પૃષ્ઠભૂમિને ધ્યાનમાં રાખીને એ ધ્યાનમાં લેવું પડશે કે 'ફૂરતા'અથવા 'સતામણી'નો અર્થ કલમ ૪૯૮-A ના સ્પષ્ટીકરણમાં સૂચવ્યા મુજબ જ છે, જે હેઠળ 'ફૂરતા'પોતે જ ગુના સમાન છે.કલમ ૩૦૪-બી હેઠળ તે 'દહેજ મૃત્યુ'છે જે સજાપાત્ર છે અને આવું મૃત્યુ લગ્નના સાત વર્ષમાં થયું હોવું જોઈએ.કલમ ૪૯૮-A માં આવા કોઈ સમયગાળાનો ઉલ્લેખ કરવામાં આવ્યો નથી. કલમ ૩૦૪-બી હેઠળ આરોપી અને નિર્દોષ જાહેર કરાયેલી વ્યક્તિને કલમ ૪૯૮-એ હેઠળ તે આરોપ વગર દોષિત ઠેરવી શકાય છે, જો આવો કેસ બનાવવામાં આવે તો.જો કેસ સ્થાપિત થાય છે, તો બંને કલમો હેઠળ દોષિત ઠેરવી શકાય છે.(જુઓ અકુલા રવિંદર અને અન્યો વિરુદ્ધ આંધ્રપ્રદેશ રાજ્ય, AIR (૧૯૯૧) SC ૧૧૪૨).આઈ. પી. સી. ની કલમ ૪૯૮-એ અને પુરાવા અધિનિયમની કલમ ૧૧૩-એમાં તેમની ફૂરતાની ભૂતકાળની ઘટનાઓનો સમાવેશ થાય છે.પુરાવા અધિનિયમની કલમ ૧૧૩-A નો અમલનો સમયગાળો સાત વર્ષનો છે, જ્યારે કોઈ મહિલાએ લગ્નની તારીખથી સાત વર્ષના સમયગાળાની અંદર આત્મહત્યા કરી હોય ત્યારે ધારણા ઊભી થાય છે.

દહેજ પ્રતિબંધ અધિનિયમ, ૧૯૬૧ની કલમ- ૨ (ટૂંકમાં 'દહેજ અધિનિયમ')

"દહેજ"ને નીચે મુજબ વ્યાખ્યાયિત કરે છે:-

વિભાગ ૨.'દહેજ'ની વ્યાખ્યા-આ અધિનિયમમાં, 'દહેજ'નો અર્થ એ છે કે પ્રત્યક્ષ અથવા પરોક્ષ રીતે આપવામાં આવેલી અથવા આપવા માટે સંમત થયેલી કોઈપણ મિલકત અથવા મૂલ્યવાન સુરક્ષા -

((ક) લગ્નમાં એક પક્ષ દ્વારા બીજા પક્ષ સાથે લગ્ન; અથવા

((ખ) લગ્નના કોઈ પણ પક્ષના માતા-પિતા દ્વારા અથવા અન્ય કોઈ વ્યક્તિ દ્વારા, લગ્નના કોઈપણ પક્ષને અથવા અન્ય કોઈ વ્યક્તિને,

ઉપરોક્ત પક્ષકારોના લગ્નના સંબંધમાં લગ્ન સમયે અથવા તે પહેલાં અથવા પછી કોઈપણ સમયે, પરંતુ મુસ્લિમ પર્સનલ લો (શરિયત) લાગુ પડે છે તે વ્યક્તિઓના કિસ્સામાં દહેજ અથવા મેહરનો સમાવેશ થતો નથી.

સમજૂતી 1-શંકાઓને દૂર કરવા માટે, આથી જાહેર કરવામાં આવે છે કે લગ્ન સમયે લગ્ન માટે કોઈ પણ પક્ષને રોકડ, આભૂષણો, કપડાં અથવા અન્ય ચીજવસ્તુઓના રૂપમાં આપવામાં આવેલી કોઈપણ ભેટો, આ વિભાગના અર્થમાં દહેજ માનવામાં આવશે નહીં, સિવાય કે તે ઉપરોક્ત પક્ષકારોના લગ્ન માટે વિચારણા તરીકે કરવામાં આવે.

સમજૂતી ૨- 'મૂલ્યવાન સુરક્ષા' શબ્દનો અર્થ ભારતીય દંડ સંહિતાની કલમ ૩૦ (૧૮૬૦નો ૪૫) માં સમાન છે."

જેમ કે સતવીર સિંહ અને અન્યો વિરુદ્ધ પંજાબ રાજ્ય અને અબ્ર, [૨૦૦૧] ૮ એસ. સી. સી. ૬૩૩ માં આ અદાલતે અવલોકન કર્યું હતું તેમ, લગ્નના સાત વર્ષની અંદર પરિણીત મહિલાનું "આત્મહત્યાનું મૃત્યુ"એ અભિવ્યક્તિ દ્વારા આવરી લેવામાં આવે છે "સ્ત્રીનું મૃત્યુ થાય છે.અથવા આઈ. પી. સી. ની કલમ ૩૦૪- બી માં દર્શાવ્યા મુજબ સામાન્ય સંજોગો કરતાં અન્યથા થાય છે.

આઈ. પી. સી. ની કલમ -૩૦૭ આત્મહત્યા માટે ઉશ્કેરણી સાથે સંબંધિત છે.આ જોગવાઈ નીચે મુજબ છે:

“૩૦૬:આત્મહત્યાને પ્રોત્સાહન-જો કોઈ વ્યક્તિ આત્મહત્યા કરે છે, તો જે કોઈ પણ આવી આત્મહત્યાને પ્રોત્સાહન આપે છે, તેને દસ વર્ષ સુધીની મુદત માટે બંનેમાંથી કોઈ એક પ્રકારની કેદની સજા કરવામાં આવશે અને દંડ પણ કરવામાં આવશે.”

એ નોંધવું જોઈએ કે જોકે આઈ. પી. સી. ની કલમ- ૩૦૭ હેઠળ કોઈ આરોપ ઘડવામાં આવ્યો ન હતો, જે કે. પ્રેમા એસ. રાવ અને અનર વિરુદ્ધ યાદલા શ્રીનિવાસ રાવ અને અન્ય, [૨૦૦૩] ૧ એસ. સી. સી. ૨૧૭ માં આ અદાલતની ત્રણ ન્યાયાધીશોની ખંડપીઠે જે કહ્યું છે તેને ધ્યાનમાં રાખીને અસંગત છે.

કેસના તથ્યો પર ભલે આઈ. પી. સી. ની કલમ ૩૦૪ બી હેઠળ દોષિત ઠેરવવાનું મુશ્કેલ હોય, પણ આઈ. પી. સી. ની કલમ ૪૯૮ એ સાથે આઈ. પી. સી. ની કલમ ૩૭૬ ની દ્રષ્ટિએ આરોપી-અપીલકર્તાઓને દોષિત ઠેરવવા માટે પૂરતી સામગ્રી છે.

આઈ. પી. સી. ની કલમ -૩૦૭ હેઠળ સજાપાત્ર ગુના માટે ત્રણ વર્ષની કસ્ટોડિયલ સજા ન્યાયના ઉદ્દેશોને પૂર્ણ કરશે.ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા કલમ ૪૯૮-એ હેઠળ સજાપાત્ર ગુના માટે આપવામાં આવેલી સજા અને હાઈકોર્ટ દ્વારા સમર્થન

જાળવી રાખવામાં આવે છે.આઈ. પી. સી. ની કલમ ૪૯૮-એ અને ૩૦૭ સાથે સંબંધિત બંને સજાઓ એક સાથે ચાલશે.

અહીં એ નોંધવું જોઈએ કે ઉચ્ચ અદાલતે આરોપી-અપીલકર્તા હીરાલાલ અને અંગૂરી દેવીના કેસમાં સજા ઘટાડીને ૧૦ વર્ષથી ઘટાડીને ત્રણ વર્ષ કરી હતી, જ્યારે આઈપીસીની કલમ- ૩૦૪ -બી હેઠળ તેમની દોષિતતાને સમર્થન આપ્યું હતું. તે દુર્ભાગ્યપૂર્ણ છે કે ઉચ્ચ અદાલત એ નોંધવામાં નિષ્ફળ ગઈ કે કલમ- ૩૦૪ બી હેઠળ સજાપાત્ર ગુના માટે લઘુત્તમ સજા તેની પેટા-કલમ (૨) ની દ્રષ્ટિએ સાત વર્ષ છે.

અપીલકર્તાઓ ૧ અને ૨ ને ૨૫/૧૦/૨૦૦૨ ના આદેશ અનુસાર જામીન પર મુક્ત કરવામાં આવ્યા હોવાથી, જો તેઓ પહેલેથી જ સજા ભોગવતા ન હોય તો બાકીની સજા ભોગવવા માટે આત્મસમર્પણ કરશે.તે મુજબ અપીલનો નિકાલ કરવામાં આવે છે.

અપીલનો નિકાલ કરવામાં આવ્યો.

This judgment has been translated using AI Tool – SUVAS.

=====

અસ્વીકરણ:સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.